

FURQAN

YIXILMAĞI SEVİRDİM

Yaşamaq yayda asan olur, qışda çətin.
Bağışlayın ki, "yaşamaq" deyirəm buna.

İyirmi il əvvəl heç kimin yuxusuna da girməzdi ki, mən bu vəziyyətə düşəcəm. Əslində quyumu özüm qazdım. Günahlarımın cəzasını çəkirəm indi. Deyəsən, ömrümün sonunacan da bu əzablarla yaşayacam, çünki heç bir ümidim yoxdu. Dedim axı, öz quyumu özüm qazmışam. Adamın özünə elədiyi pisliliyi ən qatı düşməni də edə bilməz.

Mənə bir deyən lazım idi ki, ay bədbəxt, qumar nəyinə gərəkdi?! Heç kəs demədi. Dostlarım da.

Gül kimi ailən olsun, uşaqların olsun, işin, evin, maşının olsun, sonra qoşul gic dostlarına, qumar oyna ki, mən iş bilirəm...

Ala, bu da sənə iş. Başına dəysin dostların da, işin də.

Maşını uduz, evi uduz, kirayələrdə sürün, siqaretə başla, içkiyə qurşan.

Sonra işdən qovsunlar.

Sonra ailən dağılsın.

Kirayədən də qovsunlar.

Nə tez oldu bütün bunlar?! Axı bir dəqiqə əvvəl gül kimi ailəm vardı, uşaqlarım, evim, işim, maşınım vardı. Xoşbəxtliyim vardı. Nəyim çatış-

mırdı axı, nəyim çatışmırdı? Başımın qapazı çatışmırdı. Təpəmin küllü çatışmırdı, həə. Küllü qoydular təpəmə.

Bəlkə də, indi baba olmuşam, bəlkə də, indi nəvələrim bağçaya, məktəbə gedirlər. Görəsən, nəvələrim kiməsə “baba” deyə bilirlər? Görəsən, heç soruşurlarmı babam hanı? Əkiz oğlanlarım məni xatırlayırlarmı?

– Ata, ana, mənim babam hanı?

– Ölüb!

Doğrudan e, bəlkə, ölmüşəm?!

Görəsən, indi Gülnurun yadına düşürəmmi?!

– Nənə, ay nənə, bütün uşaqların babası var, bəs mənim babam niyə yoxdu?

– Ölüb, ay bala, ölüb sənin baban.

Kaş elə öləydim.

Quşbeyin olmaqdan əlsəydim, yaxşı olardı.

İllərlə “dost” deyib bağrıma basdıqlarım çəkdilər məni qumara, siqareti də onlar verdilər mənə, içkini də onlar içirdilər. Qumarda uduzduğum maşında az gəzməmişdilər, qumarda uduzduğum evdə az yeyib-ıçməmişdilər. Burunlarından gəlsin. Bəlkə də, gəlib, nə bilim, çoxdandı görmürəm heç kəsi. O itən itdilər.

Necə idi o misra?

“Dost sözü hecaya bölünməz, qalar...”

Ömrümü böldülər mənim. Həyatım çilik-çilik oldu. Nə olsun ki, “dost” sözü hecaya bölünmür?!

Düşdüm didərgin. O küçə sənin, bu küçə mənim. O park sənin, bu park mənim. O skamya sənin, bu skamya mənim.

Bir də onda ayıldım ki, saqqalım möhkəm qaşınır. Öyrəşməmişdim saqqal saxlamağa, çox tez öyrəşdim. Məcburiyyət.

Öyrəndim ki, insanların nifrətini qazanmaq sevgisini qazanmaqdan qat-qat asandı. Çox tez öyrəndim.

Sonra hiss elədim ki, itirdiyim şeylərin içində ən qiymətli insan hənirtisidi, insan istiliyidi. Ev yox, maşın yox. İstilik, nəvaziş, səmimiyyət.

Uşaqların “ata” deməyi.

Gülnurun “çayın soyuyur” deməyi.

Qonşuların “Sabir müəllim, necəsiz?” deməyi.

Sabir müəllim e, a kişi, Sabir müəllim.

İndi kiməm?! Ölü!

– Ata, ana, mənim babam hanı?

– Ölüb!”

Nə olaydı, çox istəmirəm, beşcə dəqiqə İl-qarla Vüqar yanımda olaydılar, başlarını sığal-

layaydım, kürəyimə çıxaydılar, ya da əlimdən tutaydılar.

Çox şey istəmirəm ki...

Amma çox şey xatırlayıram. Xatirələr əzab verir. Əslində bu dəqiqə mənə hər şey əzab verir.

Ən çox əzab verən isə insan hənirtisinin olmamasıdır.

Keçən qışın qar yağan günlərinin birində bir şey kəşf etdim. Kəşflərim də başıma dəysin.

Metrodan çıxanda sürüşüb yıxıldım. Özü də pis yıxıldım, az qala başım pilləkənin tininə dəyəcəkdi. Kaş dəyəydi, ölüb gedəydim. Amma dəymədi.

Metroya düşən bir oğlanla bir qız – yəqin ki, sevgiliydilər – yıxılmağımı görüb “vay, vaaay” elədilər, əllərimdən tutub ayağa qaldırdılar.

– Day-day, yaxsınız? – dedilər.

Yıxılmağın şokundan ayılmamış ikinci şok idi bu. Neçə ildi nəvaziş görmürdüm deyə, qərubsədim.

Cavab verə bilmədim, ikinci dəfə soruşdu qız:

– Day-day, heç nə olmadı ki?

– Yox, yox, qızım, yaxşıyam.

– Day-day, əzilən, ağrıyan yeriniz yoxdu ki? – bu dəfə oğlan soruşdu.

– Yox, oğlum, çox sağ ol, yaxşıyam.

Oğlum?! Nə dedim mən?! Oğlum?! Bəlkə, elə, doğrudan, mənim oğlum idi bu?!

Sağollaşib getdilər. Gedəndə “ehtiyatlı olun” dedi oğlan. “Sağ olun, day-day” dedi qız.

Baxa-baxa qaldım. Kaş getməyəydilər. Bir az da sorğu-suala tutaydılar məni. Soruşaydılar ki, day-day, niyə üst-başınız bu gündədi? Day-day, harda qalırsınız? Day-day, ailəniz varmı? Nə olardı ki, soruşsaydılar? Mən də bir az danısaydım, dərdləşəydim, iyirmi ildi düz-əməlli heç kəslə dərdləşməmişəm axı... Dərdləşmək necə olur, unutmuşam.

Amma sağollaşib getdilər. Düşdülər metroya. Mən yağın qara baxa-baxa qaldım.

Qərübədi ki, o cür yıxılmağın qarşısında heç bir yerim ağrımırdı. Hətta yıxılmaqdan xoşum gəlmişdi. Çünki bir insan istiliyi hiss eləmişdim illər sonra.

Niyə bunu uzun illər ərzində düşünməmişəm?!

Yıxılmaq!

Həə, əlbəttə ki, yıxılmaq lazımdı, bol-bol yıxılmaq.

Sonra nə oldu, bilirsiniz?!

Şəhərin müxtəlif yerlərində yığılmağa başladım. Metro çıxışlarında, avtobus dayanacaqlarında, bazarlarda, məhəllələrdə – kefim istəyən hər yerdə.

Çox əziyyət də çəkmirdim heç. Guya ayağım harasa ilişirdi və tirtap sərilirdim yerə. Elə gözəl alınırdı ki...

Tappp... Getdim ee...

“Ay Allah!” – deyib qışqırırdı kimsə.

Tappp! Bir də!

Tappp! Yenə!

“Kömək eləyin, kişi yığıldı!”

Vərdiş etmişdim, yoxsa nə idisə, haramınsa əziləcəyindən qorxmurdum. Onsuz da ömrümü sərmişəm ayaqlar altına, qolum-qıçım əzilsə, nə olacaqdı guya?!

Xoşuma gəlirdi yığılmaq, yığılıandan sonra tanımadığım adamların qollarımdan tutub məni ayağa qaldırmağı, sorğu-sual etmələri və bunun kimi şeylər...

Hər dəfə ayrı-ayrı insanlarla ünsiyyətdə olmaq və bu ünsiyyətin mənə verdiyi enerji o qədər doğma, o qədər həlim idi ki, yığıldıqca yığılmaq istəyirdim.

Tappp...

Yenə iki cavan oğlan qaça-qaça gəldi, kömək elədilər, ayağa qalxdım. Deyəsən, bir az da yazıqları gəldi mənə, şalvarımı, pəncəyimi çırpdılar, kefimi soruşdular.

“Yaxşiyam, oğlum, yaxşiyam” dedim, “yəqin, təzyiqim düşüb”.

“Eviniz hardadı, əmi? Deyin, getməyə kömək edək.”

“Yox, oğlum, çox sağ ol, özüm gedərəm”.

“Oğlum” demək necə gözəl təsir edir mənə, İlahi!

Bir də axı necə deyim ki, evim yoxdu, yurdsuz-yuvasızam?!

Hər gün ən azından iki-üç dəfə yığılırdım və artıq şəhərin yerlərini “orda yığıldıqda kimlərlə necə söhbət etmişəm” şəklində yadımda saxlayırdım. İlk dəfə gördüyüm adamlarla bir neçə cümlə söhbətləşmək mənə qərribə bir müsbət enerji verirdi və hər dəfə yığılıb ayağa duranda sanki yenidən doğulurdum, yaxud yenidən iyirmi il əvvəldəki Sabir müəllim olurdum.

İyirmi il əvvəl yığılmışdım. İndi də yığılı-yığıla xoşbəxtliyimi bərpa edirdim, az olsa belə.

Bu gün də metro çıxışlarının birindən çıxanda guya ayağım ilişdi, sərilirdim yerə.

Kiminsə gəlməyini gözləyirdim ki, səs eşitdim:

– Dur, rədd ol, ə, alkaşın biri alkaş, cəhənnəm ol burdan, xatanı bizdən uzaq elə!

Heç nə olmamış kimi ayağa durub uzaqlaşdım. Bir az gedib geri çöndüm, oğlanın üzünə baxdım.

Köşkdə işləyən oğlan idi. Məni tanımışdı. Yəqin ki, yığılmağımı da bir neçə dəfə görmüşdü.

– Nə baxırsan, ə, üzümə, qoyun aptekə baxan kimi?

Tez uzaqlaşdım ordan.

İndi oturmuşam soyuq skamyanın üstündə. Aprel ayıdı, soyuqdu, titrəyirəm.

Öləcəyimi hiss edirəm. Bunlar son xəyallarım ola bilər.

Torpaq isti olur, yəqin.

Yaxşı e, bəs məni kim basdıracaq?!

QUQU

Adını babası qoyub. Amma keçən ilədək adından zəhləsi gedirdi. Ta şirkətdə müavin olanadək.

Babasının da adı Qorqudu. “Qoy adım yaşasın” deyib bir çoxu kimi, adını yapışdırıb ilk nəvəsinə. Elə bil adını sığortalayıb.

Adından ona görə zəhləsi getmirdi ki, babasının adıdı, köhnə addı, xeyr, qətiyyəni. Ona görə zəhləsi gedirdi ki, onu adıyla yox, başqa cür çağırırdılar:

“Ququ!”

Əslində belə çağırılması on iki-on üç yaşınacan vecinə olmayıb. Elə ona görə də bu ad onun üstündə kök atıb. On iki-on üç yaşına çatıb kişi olmağa başlayanda qəfildən ayılıb ki, bu cür çağırılmaq yaxşı deyil. Əsəbiləşib, hirsələnib, onu öz adıyla yox, qondarma adıyla çağıranlara qənim kəsilib.

Məsələn, özündən iki yaş balaca bacısı Gülər onu çağırıb:

– Ququ!

Cavab verir:

– Zəhər!

Amma atası, anası, bibisi, əmisi, xalası, dayısı, başqa yaşlı qonum-qonşular “Ququ” deyib çağıranda hay verməyib, “Qoy öz adımla çağırı-sınlar” deyib. Özlüyündə “Ququ”yla mübarizə aparıb.

Bir dəfə də atası çağırır:

– Ay Ququuu!

Atasına hay verməyib. Atası iki dəfə, üç dəfə çağırır, yenə səsini çıxarmayıb. Lap yaxına gəlib soruşub ki, bala, karsan, nədi, bayaqdan səni çağırımırammı? Niyə cavab vermirsən?

– Mən Ququ deyiləm, Qorqudam! – deyib.

Atası da onu mal kimi çırpıb.

Belə-belə orta məktəbi bitirib, universitetə girib. Nə qədər gizlətməyə çalışıb, amma orda da ləqəbini çox gizli saxlaya bilməyib. Həm qrup yoldaşları, həm bəzi müəllimlər onu elə çağırırlar:

“Ququ!”

Bəzən əsəbiləşəndə öz-özünə deyindiği də olub:

“Ququ! Yox bir, ququququ!”

Amma öz dediyindən qorxub. Düşünüb ki, nə yaxşı, bu heç kəsin ağına gəlməyib.

Üçüncü kursda oxuyan zaman bir mağazada işləməyə başlayanda onu “Ququ” çağıran tələbə yoldaşlarından bəziləri başlayırlar “Qorqud” deməyə. Elə bil ki, ona şirinlik veriblər və həmin şirinlikdən bala-bala istifadə ediblər.

Çayxanalarda hesabların çoxu Qorqudluq olub.

Sonra işdən qovulanda yenə Qorqud Ququya dönüb.

Əsgərlikdə soyadıyla çağırırlarmış. Bazar günlərinin birində ata-anası hərbi hissəyə gəndə necə olubsa anası:

– Can, ay Ququ, nə kökə düşmüşən, ay bala?!

– deyib və bunu əsgər yoldaşlarından kimsə eşidib. O gündən “əsgər Ağacanov” yenə də dönüb olub Ququ.

Hətta bölük komandiri də kefi saz olanda elə çağırırmış.

Neyləsin yazıq?! Özünü öldürəsi deyil ki...

Əsgərlik də birtəhər başa çatıb. Sonra gəlib iş həyatı.

Altı ildi ki, işləyir. Birinci iki il maaşı çox az olub. Buna baxmayaraq, həmin iki ili və ondan sonra gələn üç ili ömrünün ən xoşbəxt illəri sayır. Ona görə ki, bu beş ildə onu iş yoldaşlarından heç kəs “Ququ” deyə çağırmayıb. Arada-bərədə yenə qohumlar deyib, amma onları eşitməməzliyə vurub.

Keçən ildən işlədiyi şirkətdə müdir müavini. İşləməyi müdirin xoşuna gəlibmiş.

Müdir müavini keçib keçməyinə, amma düşünür ki, xoşbəxt illər bitdi.

Çünki müdir də köhnə ləqəbindən xəbər tutub. Hardansa qulağına çatıb ki, Qorqud müəllimin ləqəbi Ququdu.

Əvvəl bir-iki dəfə dedi, gördü, gülümsəyir, düşündü ki, xoşuna gəlir. İndi daha adıyla çağırır, elə ancaq Ququ deyir. Təbii ki, ancaq ikisi olanda. O biri işçilərin yanında isə Qorqud müəllim.

Amma, deyəsən, işçilər də eşidiblər.

Çox istəyir ki, müdir onu “Ququ” deyib çağıranda desin:

– Zəhər! Ağrı! Dəəərd!

Deyə bilmir. Bacısı Gülər deyil ki! Müdiridi bu.

Bir də ki, desin də Ququ, deyəndə nə olur guya?!

Ququ! Elə də pis səslənmiş əslində... Ququ!

GÜNORTA NAMAZININ FƏRZİ

Bu xəbəri alandan sonra əmim Qaçay və yoldaşı Bikə bibi nə hala düşüblər, təsəvvür etməkdə çətinlik çəkmədim. Xəbəri vermək də mənim üçün çox ağırdı.

Əmim oğlu Qədirin meyidini Rusiyadan kəndə özüm gətirmişdim. İşləmək üçün gətirdiyimiz yerdə başımıza min oyun gəlmişdi.

Gecə kəndə çatanda maşını saxladıb kəndin havasından ciyərdolusu uddum ki, özümü toparlayım. Çünki əmim oğlunu mən tovlayıb aparmışdım, indi meyidini gətirirdim və dəqiq bilirdim ki, bu ölümdə günahkar məni görəcəklər. Baxmayaraq ki, hələ heç nə bilmirlər və yəqin, heç bilməyəcəklər.

Əmim oğlu bıçaqlanmışdı.

Özümdə hardan tapdım o gücü, bilmirəm, zəng vurub atama dedim ki, bəs hal-qəziyyə belədi. Atam telefonun o başında quruyub bir müddət heç nə deyə bilmədi və mən də əslində qorxuya düşüb özümü danladım ki, ay insafsız, altmış yaşında kişiyyə bu xəbəri belə birdən-birə deyərlemmi heç? Atam az sonra özünə gəlib hadisənin nə vaxt, necə olduğunu soruşdu. Hər şeyi danışdım və tapşırıdım ki, bunları yavaş-yavaş əmimə desin. Mən də meyidi gətirirəm.

Qədirlə qardaş kimi olmuşuq. Mən də evin tək oğluydum, o da. Bir həyətdə böyümüşük...

Qaranlıq da olsa uzaqdan əmimgilin həyə-tindəki iri yas mağarını gördüm. Yazıq Qədir! Toy mağarını quracaqdıq axı...

Maşını yenə saxlatdırdım. Kövrəlmişdim, ağlamalıydım ki, yüngülləşim. Ağlaya bilməsəm də, beş dəqiqə səməyə baxıb bir az toxtadım və cibimdən telefonu çıxarıb atama zəng vurdum.

– Biz kəndə çatdıq – dedim.

– Həə, gəlin, – atam çarəsiz-çarəsiz dilləndi. Çox güman ki, atam bu ölümdə məni günahlandırdığı qədər özünü də günahlandırır.

Maşın əmimgilin həyətinə girəndə atam əmimin, anam da Bikə bibinin yanında idi, diqqətimdən yayınmadı. Məlum məsələ idi ki, meyidi görən kimi ikisi də ağlayacaqdılar və həm atam, həm anam onlara ürək-dirək verəcəkdilər. Bəs mənə münasibət necə olacaqdı?! Məni ən çox da elə bu düşündürürdü.

Məni vecinə alan olmadı, heç mən də bundan artıq nəşə gözləmədim. Bikə bibinin ağlaması ayağımı maşından yerə qoyan kimi başladı. Səsi batmışdı, bu vəziyyətdə onu da sezdim. Əlbəttə ki, çox ağladığından idi.

Atam da mənimlə heç düz-əməlli görüşmədi. Yəqin, əmim pis olmasın deyər.

Əmim, ümumiyyətlə, üzümə baxmadı və bunu da normal qarşıladım, çünki onun yeganə oğlunu işləmək üçün Rusiyaya getmək fikrinə mən gətirmişdim. Qədir yüz il qala özbaşına Rusiyaya getməzdi. Mənə güvənmişdi, inanmışdı və mən olmasaydım, o nəinki Rusiyaya, heç qonşu rayona da getməzdi.

Uzaq yol gəldiyimizdən həm ac idim, həm də dilim-dodağım qurumuşdu. İndi bu vəziyyətdə kimdən yemək, çay istəyəydim ki?!

Bikə bibinin səsi gah boğulurdu, gah dururdu. Qaçay əmim gözlərini maşına dikmişdi. Əslində maşına yox, onun içindəki oğluna baxırdı. Qaçay əmi axırıncı dəfə Qədirə nə vaxt bu cür baxmışdı, bilmirəm. Bəlkə də, heç baxmamışdı.

Meyidi götürüb evə aparanda Bikə bibi özündən getdi. Ətrafındakı qadınlar, anam başda olmaqla, onun qollarından tutub evə apardılar. Qaranlıq olsa da, Qaçay əmimin gözlərindən düşən iki damcını gördüm. Atam Qaçay əmimdən beş yaş böyük olduğuna görə, bəlkə də, Qaçay əmim atamdan utanırdı və özünü elə aparırdı ki, o iki damcı guya onun gözlərindən çıxmayıb.

O gecə bir stəkan ilıq çay içib necə yuxuya getdim, özüm də bilmədim. Aclığımı birdən-birə yox olmuşdu və içdiyim bir stəkan çay ilıq olsa

da, ağzımı yandırmışdı, boğazımı cıra-cıra getmişdi.

Yuxudan iki dəfə diksinib ayıldım. Toy-yas qarışıq bir məclisin içində başımı itirmişdim.

Səhər obaşdan oyanıb əl-üzümə su vurdum. Atam həyətdə fikirli-fikirli gəzinirdi. Hələ də gələndən bəri nəşə danışmamışdıq.

– Necəsən? – soruşdu.

– Yaxşı, – dedim mızıldana-mızıldana.

– Yaxşı ol... – dedi.

Vəssəlam, dialoqumuz bununla bitdi.

Evə çıxdım ki, mədəmə nəşə ötürüm. Anam mətbəxdə çay dəmləyirdi.

– Salam, ay ma! – dedimsə də anamın üzünə baxmağa ürək eləmədim.

– Əleyküm, – deyib susdu.

Başqa nə soruşum, nə danışım?! Belə vəziyyətdə nəşə danışmaq da olmur.

Yenə bir stəkan şirin çay içdim, bir tikə pendir-çörəyi güclə yeyib qırağa çəkildim.

– Gəl ye, – dedi anam pıçıltıyla, – arıqlayıb çöpə dönmüsən...

– Bəs elədi, doydum, – dedim və anam da razılaşdı...

...Dəfndə çox adam vardı, demək olar ki, bütün kənd kişiləri qəbiristanlıqdaydılar. Qaçay əmi əsaya söykənib dayanmışdı, onu əsaya ilk dəfə göürdüm.

Ağlamırdı.

Mən məzara torpaq atmağa ürək eləmədim, uzaqda dayandım. Dəqiqəbaşı Qaçay əminin gözünə görünüb yarasını qanada bilməzdim. Hətta bilirdim ki, bu dəqiqə hər kəs mənə nifrət edir.

Kaş bütün bunlar olmayaydı. İndicə yuxudan ayıldım və rahat nəfəs alıb deyəydim ki, “ilahi, nə yaxşı... sən demə, yuxuymuş...”

Hardadı məndə o bəxt?!

...Bikə bibinin quru bədəni qalmışdı, özü yox kimi idi.

Atamın gözlərindəki peşmanlıq məni boğurdu. Ən çox atamın peşmanlığına pis olurdu. Bəlkə, Qədirlə birgə mən də ölsəydim, atam bu qədər peşmanlıq çəkməzdi. İndiki vəziyyətdə mənim varlığım, sağ qalmağım Qədirin yoxluğundan daha ağır, daha məşəqqətli idi ki, atam buna dözürdü.

Özümə yer tapa bilmirdim. Harda durmalıyam ki, heç kimin gözünə görünməyim?! Samovar qaynadan Əliş dayıya dedim ki, sən samovar

qaynatmağı ver mənə, başqa iş gör. Bircə kəlmə “olmaz” dedi. Başqa vaxt olsaydı, Əliş dayı razılaşardı, indi o da mənə artıq adam kimi baxırdı.

Axşamtərəfi şıdırğı yağış başladı. Yayın ortasında birdən-birə bu yağış nə deməkdi ki?

...İllər öncə bir dəfə mən mal nobatında olanda qəfil yağış başlamışdı və onda Qədir mənə çətir gətirmişdi. Amma tələsdiyindən güllü qız çətiri gətirmişdi deyə, onu acılamışdım...

Heç çətir yeridi?!

Yağış tez kəsdi. Həyətdə adam azalanda Qaçay əmimin səsi elektrik kimi vurdu məni:

– A bala, gəl bir çay iç sən də. Əldən düşdü.

Ətrafıma baxdım. Dəqiqləşdirmək istədim ki, doğrudan da, mənə deyirmi?!

Mənə deyirdi.

Özümü evimizə nətər çatdırdığımı bilmədim. Onsuz da evlərimiz, demək olar ki, bitişikdi. Həyətlərimizi bir qarı ayırır.

Çarpayıya üzüqoylu sərilib hönkürdüm və tez də kiridim. Mənim ağlamağım da bayaqkı yağış kimi oldu.

“...– Bu nə çətirdi, ə, düdük?!

– Tələsib səhv götürmüşəm də, nolub e, kimdi səni burda görəni ki, qız çətiri tutmusan?!

– Korsan? Götürəndə bir bax da nə götürürsən?

– Minnət eləmə e, şükür elə ki, onu da olsa, gətirmişəm, yoxsa cücəyə dönərdin indi...”

Yenə çətir... Heç hənanın yeridi?!

Yarım saat üzüqoylu uzandım, yuxuya get-səydim, bir az yüngülləşərdim, bəlkə, o da alınmadı.

Dikəlib oturdum.

...İlahi, bu peşmanlıqdan necə qurtula bilərəm, görəsən?! Yoxsa elə ömrümün sonunacan belə yaşamağa məhkumam?!

...Bəlkə, Qaçay əmimə hər şeyi deyim?!

Deyim ki, Qədiri mən öldürmüşəm?!

Doğru deyirəm, Qədirin qatili mənəm. Necə oldu, xata əlimdən necə çıxdı, heç özüm də bilmədim.

Və hər kəsdən gizlətmək istəyirdim, amma, deyəsən, olmayacaq. Dözə bilməyəcəm. Ya hər şeyi açım deyim, sonra nə olar, olar, ya da heç kəsə deməyim və ömür boyu əzabı özümlə daşıyam.

...Qırx çıxanacan dözə bildim.

Bu qırx gün ərzində özümə nifrət edə-edə, hər kəsin tənəli baxışlarını üstümdə daşıya-daşıya ortalıqda fırlandım. Yasa gələnlərin kimi-nə çay süzdüm, kiminə xörək apardım, stolların üstünə limon, xurma, marmelad düzdüm, mollaya dəstəmaz almaq üçün su apardım, dəsmal verdim və belə-belə qırx gün keçdi. Əzablarım bir azca da olsa, azalmadı.

Qırxıncı günün səhəri ara qarısından Qaçay əmigin həyətinə keçdim. Bیکə bibi evin pilləkəninin üstündə oturub fikrə getmişdi. Salam verdim, diksindi.

Qaçay əminin ayaqqabıları pilləkənin önündə idi, bildim ki, evdədi. Evə çıxdım.

Qaçay əmi günorta namazını qılırdı. Oturub gözlədim ki, qılıb qutarsın, duasını eləsin, sonra ürəyimi boşaldım.

Əmim uzun-uzadı dua elədi, “amin” deyib ovuclarını asta-asta üzünə sürtdü. Ayağa qalxanda məni görüb bir anlıq duruxdu, sonra:

– Xoş gəlibsən, oğul, – dedi.

– Sağ ol, əmi, – dedim, – xoş gününüzə gələk.

– Xoş gün... – deyib köks ötürdü, sonrasını gətirmədi.

Son olaraq özümü toparladım.

– Əmi, – dedim.

Əlindəki səccadəni qatlayıb divanın kələsinə qoydu:

– Həə, – dedi.

– Əmi, məni bağışlayırsanmı? – soruşdum.

Üzümə baxa-baxa gözləri doldu. Mənə tərəf bir addım atıb dayandı. Görəsən, deyimmi ki, Qədiri mən öldürmüşəm? Dözə biləcəkmimi?! Birdən dözməz kişi, elə burdaca canını tapşırar, ya da infarkt keçirib yıxılar.

Bir addım da atdı. Sanki addımlarını qorxa-qorxa atırdı. Deyəsən, o da mənim kimi yıxılacağından qorxurdu axı...

Yaxınlaşıb əlindən tutdum, içimdən qəribə üşütmə keçdi. Yoox, deyə bilməyəcəm. Deyə bilməyəcəm.

Birdən məni qucaqlayıb bağına basdı, ilk dəfə hönkürdü.

– Olan olub, oğul, – dedi hıçqıra-hıçqıra, – bağışlamayıb neyləyəcəm ki?! Qismət. Sən də mənim bir oğlumsan. Allah ömrünü uzun eləsin.

Göz yaşları üzümü isladanda yenə güllü çətiri xatırladım.

Qaçay əminin məni bağışlaması vicdan əzabımı daha da artırmışdı, deyəsən...